

DET KONGELIGE LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Statsråden

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

14/583-

1. oktober 2018

Nasjonal og vesentlig regional interesse innenfor jordvern

Regjeringen har utarbeidet en nasjonal jordvernstrategi som Stortinget behandlet 08.12.2015. I vedtaket fastsatte Stortinget et mål om at den årlige omdisponeringen av dyrkajord må være under 4 000 dekar, og bad regjeringen arbeide for at målet blir nådd gradvis innen 2020, jf Innst. 56 S (2015-2016).

Tallene fra KOSTRA viser at vi nå er på god vei til å nå målet. I 2017 ble det omdisponert 4025 dekar dyrka jord, en nedgang på 36 prosent fra 2016. Dette er den laveste omdisponeringen av dyrka jord siden KOSTRA-registreringene startet i 2005. Dette viser at kommunene har tatt ansvar og gjort en bra jobb. Tallene viser også at regjeringens tiltak har vært gode. Nå blir det viktig å fortsette i samme spor for å holde omdisponeringen på et lavt nivå.

Landbruks- og matministeren sendte ut et brev til kommunene 8. mars 2016, der det ble lagt vekt på jordvernmålet og kommunens og fylkeskommunens roller og ansvar for god planlegging. Det ble også pekt på fylkesmannens rolle og ansvar for veiledning og formidling av statlige interesser i en tidlig fase av planleggingen. Jeg har tillit til at forvaltningen følger opp dette gode arbeidet framover.

I noen tilfeller kan det være aktuelt å fremme innsigelse for å ta vare på landbrukets arealressurser. I følge Kommunal- og moderniseringsdepartementets rundskriv H-2/14 om innsigelse i plansaker, har statlige fagorgan adgang til å fremme innsigelse dersom planen er i strid med nasjonale og viktige regionale interesser. Landbruks- og matdepartementets oppgave i denne forbindelse er å sikre landbrukets arealressurser generelt, men med et særlig ansvar for jordvern og kulturlandskap.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har bedt sektorene om å klargjøre sine nasjonale og regionale interesser for å vurdere innsigelse. Dette gjør jeg gjennom dette brevet.

Det skal gjennomføres en konkret vurdering i den enkelte sak, og Fylkesmannen skal bruke følgende punkt i sin vurdering:

a. Er arealet av nasjonal eller vesentlig regional verdi?

Sikker matforsyning for stadig flere mennesker i verden og i Norge er avhengig av at en tar vare på jordbruksarealene i størst mulig grad. Kornarealene, og særlig matkornarealene, er en viktig faktor for Norges matsikkerhet og selvforsyningsgrad. Målet om omdisponering er knyttet til all dyrka jord, dvs. fulldyrka og overflatedyrka jord og innmarksbeite. Også den dyrkbare jorda kan ha stor verdi, særlig i de beste klimasonene for korn- og grasproduksjon.

Av hensyn til beredskap, bosetting, sysselsetting/verdiskaping, kulturlandskap og andre miljøverdier, skal vi drive jordbruk i hele landet. Det er derfor et mål å bevare jorda i alle regioner.

Dersom en må veie jordressursen mot andre hensyn, skal den verdsettes eller klassifiseres. Jordsmonn og klimasone er sentralt for å vurdere jordkvalitet og produksjonspotensiale. NIBIO har utarbeidet ulike kart og databasar som er gode hjelpemidler, og som finnes på www.kilden.no.

I tillegg må det vurderes om arealet er lettdrevet ut fra arrondering, størrelse, og tilgjengelighet, og om det er en del av et større, sammenhengende jordbruksareal. Det skal også legges vekt på drifts- og miljømessige forhold for gjenværende jordbruk.

b. Hvilke konsekvenser får planforslaget for jordressursen?

I planen må det komme klart fram hvor mye dyrka og dyrkbar jord som vil bli omdisponert som følge av planen, både totalt og fordelt på formål og enkeltområder. I en slik oversikt må det også komme klart fram hvilken verdi de arealene som er foreslått omdisponert har, jf. bokstav a) over.

Ved vurdering av planforslag skal Fylkesmannen se på om forslaget legger opp til et uheldig utbyggingsmønster som kan gi press på mer verdifulle arealer i senere plansaker. Dette kan for eksempel skje hvis planforslaget legger opp til en uheldig utbyggingsretning, hvis dyrka mark blir liggende igjen som et inneklemt og tungdrevet areal eller hvis planforslaget legger til rette for tiltak som naturlig vil tiltrekke seg ytterligere utbygging.

c. Er planforslaget i samsvar med overordnede planer og retningslinjer?

Fylkesmannen må vurdere om kommunale planer er i tråd med vedtatte overordnede planer, statlige planretningslinjer og statlige eller regionale planbestemmelser.

Regionale planer gir anledning til å se på større arealer samlet for å finne gode løsninger, og skal gi føringer for planleggingen i kommunene.

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging og Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging inneholder viktige prinsipper for planleggingen. Et viktig prinsipp handler om å vurdere alternativer. Disse prinsippene skal inngå i Fylkesmannens helhetsvurdering.

d. Samfunnsnytte av tiltaket

I vurderingen av en kommunal plan skal Fylkesmannen se på om den legger grunnlag for tiltak som vurderes å være av vesentlig samfunnsmessig verdi. Dette må veies opp mot jordbruksarealet sin verdi.

e. Samlet vurdering

Jeg legger til grunn at Fylkesmannen gjennomfører en samlet vurdering, der en vektlegger punktene som er beskrevet over.

Med hilsen

Bård Hoksrud

Kopi:
Kommuner
Fylkeskommuner

Adresseliste

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
Fylkesmannen i Buskerud	Grønland 32	3007	DRAMMEN
Fylkesmannen i Finnmark	Statens hus	9815	VADSØ
Fylkesmannen i Hedmark	Postboks 4034	2306	HAMAR
Fylkesmannen i Hordaland	Postboks 7310	5020	BERGEN
Fylkesmannen i Møre og Romsdal	Fylkeshuset	6404	MOLDE
Fylkesmannen i Nordland	Moloveien 10	8002	BODØ
Fylkesmannen i Oppland	Postboks 987	2626	LILLEHAMMER
Fylkesmannen i Oslo og Akershus	c/o Fylkesmannen i Østfold	1502	MOSS
Fylkesmannen i Rogaland	Postboks 59	4001	STAVANGER
Fylkesmannen i Sogn og Fjordane	Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
Fylkesmannen i Telemark	Postboks 2603	3702	SKIEN
Fylkesmannen i Troms	Postboks 6105	9291	TROMSØ
Fylkesmannen i Trøndelag	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Fylkesmannen i Vestfold	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Fylkesmannen i Østfold	Postboks 325	1502	MOSS